

JUBILEUSZ PROFESORA ANDRZEJA K. OLSZEWSKIEGO

W dniu 25.X.2011 w siedzibie Stowarzyszenia Historyków Sztuki przy Rynku Starego Miasta 27 Oddział Warszawski SHS zorganizował uroczystość Jubileuszu 80. urodzin prof. dr hab. Andrzeja K. Olszewskiego, historyka sztuki, pioniera badań nad polską architekturą i sztuką XX wieku.

Uroczystość zorganizowana z udziałem władz państwowych, stowarzyszeniowych, środowisk akademickich, współpracowników, kolegów, uczniów i odbiorców prac naukowych Profesora miała charakter podniosły, a zarazem miły nastrój. W wystąpieniach mówców powaga i uznanie przeplatały się z błyskotliwym dowcipem, budując wyważoną atmosferę oficjalnej uroczystości i nieformalnego spotkania.

Zebranych powitała prezes Oddziału Warszawskiego SHS dr Monika Kuhnke, która prowadziła spotkanie, i Prezes Zarządu Głównego SHS – prof. Wojciech Włodarczyk.

O Profesorze Andrzeju K. Olszewskim wypowiadali się kolejno:

- dr Katarzyna Chrudzimska-Uhera (Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego) przedstawiła dorobek Naukowy Jubilata – tekst wystąpienia zamieszczamy niżej.
- prof. Irena Huml (Instytut Sztuki PAN) przybliżyła zainteresowania prof. A.K. Olszewskiego rozwijane wokół tematyki art deco i architektury współczesnej.
- ks. prof. Michał Janocha (Uniwersytet Warszawski) przedstawił Profesora jako nauczyciela akademickiego w Akademii Teologii Katolickiej, a następnie na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego.
- prof. Lechosław Lameński (Katolicki Uniwersytet Lubelski) mówił o działalności prof. A.K. Olszewskiego na lubelskiej uczelni.

- prof. Krzysztof Stefański (Katedra Historii Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego) przypomniał działalność dydaktyczną Profesora na uczelni w Łodzi.

Po wypowiedziach współpracowników i uczniów Jubilata Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego Pan Piotr Żuchowski wręczył Prof. A.K. Olszewskiemu Złoty medal „ZA-SŁUŻONY KULTURZE GLORIA ARTIS”.

W imieniu SHS dr Monika Kuhnke złożyła wyróżnionemu gratulacje i życzenia. Słowo Jubilata kończyło część oficjalną, po czym zgromadzeni

mieli możliwość wysłuchania recytalu pieśniarskiego Pani Justyny Bacz, zatytułowanego *Francuskie Nastroje*. Rozmowy, dyskusje dopełniły uroczystości o dużym znaczeniu dla środowiska naukowego,

dla jego konsolidacji i umocnienia przekonania, że wyteżona i owocna praca, osiągnięcia znajdują nadal należne uznanie, jedną uchodzącą dziś za deficytowe uczucia, jak szacunek, przyjaźń, wdzięczność.

*Redakcja „Kwartalnika Architektury i Urbanistyki”
przylączy się do gratulacji i najlepszych życzeń
dla Jubilata*

DOROBEK NAUKOWY PROF. A.K. OLSZEWSKIEGO

KATARZYNA CHRUDZIMSKA-UHERA

Na dorobek Profesora Andrzeja K. Olszewskiego składa się blisko 200 prac opublikowanych podczas ponad pięćdziesięcioletniej działalności naukowej Profesora (196 pozycji).

Już od początku wyraźne były główne kierunki zainteresowań badawczych Profesora, dodajmy – kierunki pionierskie, penetrujące i odkrywające nowe rejony sztuki polskiej: szczególnie architektury, sztuki stosowanej i sztuki dekoracyjnej.

Jako jeden z pierwszych Profesor Olszewski rozpoczął badania nad polską architekturą XX wieku, czego efektem było obszerne studium: *Przegląd koncepcji stylu narodowego w teorii architektury polskiej przełomu XIX i XX w.* (1956) oraz fundamentalna i aktualna do dziś książka *Nowa forma w architekturze polskiej 1900-1925* (1967). W 1999 r. Profesor opublikował studium *Architekci Bruckalscy Stanislas Jasinski i Jacques Obozinski*, a w 2000 r., wspólnie z małżonką dr Ireną Grzesiuk-Olszewską, monografię wybitnego polskiego architekta Jerzego Szeptyckiego *Szeptycki i jego kościoły w Ameryce* (wydaną zarówno w języku polskim jak i angielskim).

Swoją uwagę Profesor obejmował również, pozostając często na dalszym planie zainteresowań badaczy – historię rzeźby. Wymieńmy choćby opublikowaną we współpracy z dr Ireną Grzesiuk-Olszewską – monografią Andrzeja Pityńskiego (2008) czy wystawę *Pomniki Chopina znane i nieznanne* zorganizowaną przez Państwa Olszewskich w Łazienkach Królewskich w 2010 r.

Rzeźba zawsze uwzględniana była w szeregu prac Profesora stanowiących wnikliwe syntezy plastyki polskiej – tu przede wszystkim wspomnieć wypada *Dzieje sztuki polskiej 1890-1980* (opublikowane

w 1988, a rok później także po angielsku), obszerne rozdziały w książkach *Sztuka Warszawy* (1986) i *Polskie życie artystyczne* – w 2 tomach obejmujących lata: *1890-1914* i *1915-1939*. (1967 i 1974).

Wspólnie z dr Anną Drexlerową Profesor był autorem monumentalnej pracy *Polska i Polacy na Wystawach Powszechnych 1851-2000* opublikowanej w 2005 r.

W dorobku Profesora znajdują się także prace z zakresu sztuki powszechnej. Zajmował się francuską krytyką i życiem artystycznym – jako pierwszy opracował historię grupy Force Nouvelles (1971), analizował recepcję włoskiej architektury lat 20. i 30., i od wielu lat zajmuje się zagadnieniami europejskiej i amerykańskiej Art Déco. Poza licznymi artykułami i studiami efektem tych badań jest złożona do druku książka *Art Déco i lata 30-te w Ameryce a sztuka europejska*.

Wiele spośród wyników badań Profesora Olszewskiego ma pionierski charakter i zapisało się na trwałe w historii sztuki. Dotyczy to zwłaszcza terminologii i periodyzacji wprowadzonej przez Profesora w książce *Nowa forma w architekturze polskiej...*, a także ustaleń dotyczących sztuki dwudziestolecia międzywojennego, stylu 1937 r., stream-line i polskiej sztuki dekoracyjnej. Stanowią one nadal aktualny punkt wyjścia badań i interpretacji tego okresu życia artystycznego.

Badania naukowe Profesor prowadził najpierw jako adiunkt w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk (1955-1975), a następnie jako długoletni pracownik Akademii Teologii Katolickiej i Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i Uniwersytetu Łódzkiego. Na warszawskiej uczelni przez wiele lat prowa-

dził i promował prace dokumentujące współczesną sztukę sakralną. Pełnił również funkcję kierownika działu ewidencji w Ośrodku Dokumentacji Zabytków Ministerstwa Kultury i Sztuki, gdzie był m.in. współautorem do dziś obowiązującej konserwatorów Karty Ewidencyjnej dla zabytków architektury.

Swoim uczniom Profesor zaszczerpił kilka zasadniczych wytycznych. Po pierwsze: przywiązanie do dokumentacyjno-faktograficznego charakteru badań; po wtóre: respektowanie i twórcze wykorzysta-

nie dorobku poprzedników; po trzeciej: sceptycyzm w stosunku do paradygmatu awangardy jako wystarczającego do wyjaśnienia i zrozumienia zjawisk artystycznych, a w zamian – to po czwarte – dążenie do przyjęcia jak najpełniejszej optyki analizowanych zjawisk.

I to, co najtrudniej uchwytnie, a niezwykle istotne – swoim przykładem Profesor uczył nas zawsze, że z twórczej pracy naukowca płynąć powinna radość, satysfakcja i niezwykła pogoda ducha.

*Katarzyna Chrudzimska-Uhera, dr, adiunkt
Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu
Kardynała Stefana Wyszyńskiego*